

© Asepeyo. Mútua Col·laboradora amb la Seguretat Social núm. 151

1a Edició, octubre de 2024

Autors: Grup de treball de consultors Asepeyo Catalunya

Fotografies: iStock, Freepik i creador d'imatges Bing.

Direcció de Prevenció d'Asepeyo

Aquest document ha estat elaborat en el marc de la Resolució EMT/3881/2023, de 15 de novembre, del Departament d'Empresa i Treball, per la qual es determinen les activitats preventives que han de desenvolupar les mútues col·laboradores amb la Seguretat Social a Catalunya durant l'any 2024.

Referència: R6E24396C

Reservats tots els drets en totes les llengües i països

Un **accident químic** és una situació no controlada en un establiment industrial on estan implicades substàncies perilloses i que pot suposar un perill greu per a les persones. Es tracta d'incendis, explosions o fuites de gasos o líquids de substàncies tòxiques o inflamables.

Hi ha diferents tipus d'accident químic:

Explosió: és una reacció química a velocitat molt alta que genera una expansió violenta dels gasos de combustió. Al mateix temps, produeix una ona de pressió que avança i, depenent de la distància, és capaç de destruir estructures i objectes.

Deflagració: es produeix quan una substància inflamable crema de manera molt ràpida amb flama, però sense explosió. A més de la flama, pot provocar danys per la radiació tèrmica que genera.

Fuita tòxica: és l'expulsió d'un producte perillós fora del seu recipient que pot provocar la formació d'un núvol tòxic, és a dir, la propagació en forma de gas o vapor de concentracions altes de productes que poden ser perillosos per a la salut i la vida.

Núvol tòxic: és la propagació en forma de gas o vapor deguda a una fuita de concentracions altes de productes que poden ser perillosos per a la salut i la vida. Com més temps respirem aquest gas o vapor, més dany ens provoca, i també, com més gran sigui la concentració tòxica. Si estem més a prop de l'accident o la fuita tòxica, hi ha més concentració. Els núvols tòxics poden arribar a distàncies molt allunyades de l'accident, fins a quilòmetres, tot i que a mesura que ens n'allunyem la concentració baixa i el núvol puja i es dispersa en alçada. En algun cas, el núvol es desplaça arran de terra, perquè és un gas més dens que l'aire o bé perquè està molt fred.

En qualsevol cas, és fonamental seguir una sèrie de mesures d'autoprotecció per garantir la teva seguretat i la dels altres. Aquesta guia proporciona Bones Pràctiques Preventives sobre com actuar en aquestes situacions.

Plans d'emergència: PLASEQCAT i PLASEQTA

Són els plans de protecció civil de la Generalitat de Catalunya que estableixen les mesures per protegir la població en cas d'accident químic en una indústria de qualsevol punt de Catalunya (PLASEQCAT) o en el cas concret de les comarques de Tarragona (PLASEQTA).

PLASEQCAT

El PLASEQCAT és el pla de protecció civil de la Generalitat de Catalunya que cobreix accidents químics en indústries de qualsevol punt de Catalunya, excepte les comarques de Tarragona, on s'aplica el PLASEQTA.

De forma similar al PLASEQTA, el PLASEQCAT organitza les actuacions dels serveis de protecció civil, emergències, ajuntaments i la indústria afectada per garantir la seguretat de la població.

Preveuen i organitzen les actuacions de tothom que participa en la protecció de la població i, especialment, dels serveis de protecció civil i d'emergències, dels ajuntaments i de la indústria on s'ha produït l'accident.

Fases d'acció

Estan previstes fins a tres fases:

En el cas dels accidents químics de menys risc, on no hi ha danys ni tan sols dins la indústria, es farà un avís prealerta per fer seguiment de la situació, però no hi haurà mesures generals de protecció a la població.

En el cas d'accidents químics greus, però que no es preveu que afectin l'exterior, s'activarà la fase d'alerta i es farà control d'accessos al voltant de la zona de l'accident; també es recomanarà que la població més vulnerable no estigui a l'exterior.

En el cas dels accidents químic més greus que poden afectar la població a l'exterior, s'activarà la fase d'emergència i, a més del control d'accessos, s'indicarà el confinament de les zones que puguin quedar afectades.

On hi ha risc químic?

Consulta el [mapa de protecció civil](https://pcivil.icgc.cat/pcivil/v2/index.html#41.90435,2.1274,3z)

<https://pcivil.icgc.cat/pcivil/v2/index.html#41.90435,2.1274,3z>

PLASEQTA

El PLASEQTA és el pla de protecció civil de la Generalitat de Catalunya dissenyat específicament per a la protecció de la població en cas d'un accident químic en indústries situades a les comarques de Tarragona.

Estableix mesures per protegir la població i organitzar les actuacions dels serveis de protecció civil, emergències, ajuntaments i la indústria implicada en l'accident.

És un pla específicament adaptat a la realitat de la indústria química, l'activitat social i la població de Tarragona. Preveu diverses fases d'actuació en funció de la gravetat de l'accident químic, incloent-hi la prealerta, alerta i emergència, amb mesures específiques per a cada situació.

• FASES D'ACTIVACIÓ

PREALERTA	Accidents Categoria 1. Accidents poc greus en que no hi ha intervenció dels grups operatius externs però sí un seguiment de la possible evolució des del CECAT. Incidents greus (torxades, conats d'incendi, ...)
ALERTA	Accidents de Categoria 2. Accidents amb conseqüències greus però limitades a l'interior de l'establiment. Intervenció dels grups operatius
EMERGÈNCIA	Accidents Categoria 3. Accidents amb danys greus (en curs o potencial) en zones extenses i a l'exterior de l'establiment.

En el Camp de Tarragona trobem el polígon químic industrial més gran del sud d'Europa, amb un conjunt de 52 establiments Seveso* i que en molts casos estan altament interrelacionats entre ells (Rack entre polígons) i que cal conjugar amb la població que viu molt propera a aquestes indústries, així com el potent sector turístic com és la Costa Daurada.

- El polígon Nord destaca la refineria de petroli i dos crackers per produir olefines.
- El polígon Sud on trobem diverses instal·lacions de producció de productes químics orgànics i inorgànics.
- El polígon del Port on fonamentalment hi ha establiments de logística dels productes químics.
- Constantí, Pla de Santa Maria, Pradell de la Teixeta, Rodonyà, Valls, Vila-rodona i Vimbodí i Poblet.

(*) Una empresa Seveso és aquella que té una activitat relacionada amb la manipulació, fabricació, utilització o l'emmagatzematge de substàncies perilloses.

Mesures de protecció

1. Les sirenes i alertes al mòbil

Sirenes

Les sirenes de risc químic són un element clau en el protocol d'actuació davant d'un accident químic. En cas d'un accident greu que pugui afectar la població, les sirenes de risc químic sonaran per alertar els ciutadans. El so de confinament consisteix en tres senyals d'un minut de durada, separats per silencis de cinc segons.

Un cop passat el perill, s'emet un senyal continu de 30 segons de durada.

Aquestes sirenes no són les mateixes que les utilitzades per les indústries, que avisen només al personal dins les instal·lacions. Estan pensades per alertar les persones que es troben a l'exterior dels edificis. El seu so és diferent de les de les indústries, ambulàncies, bombers o policia.

On són aquestes sirenes a Catalunya?

Mapa de protecció civil de localització de les sirenes

<https://pcivil.icgc.cat/pcivil/v2/index.html#41.71149,1.75979,3z,041-042->

Alertes al mòbil

En paral·lel a l'avís de les sirenes pots rebre també una alerta al mòbil de protecció Civil si prèviament has activat aquest servei.

Activació de les alertes

Assegura't que el teu telèfon sigui compatible. Activa el servei en el menú de configuració del mòbil.

Identificació de les alertes

Els missatges començaran amb "Alerta de Protecció Civil" o "Alerta presidencial" i tindran un so distintiu i fort que no es pot modificar.

Idiomes de recepció

Rebràs el missatge en català i castellà si el teu telèfon està configurat en aquests idiomes; en anglès si està configurat en anglès.

Accions a realitzar en rebre una alerta

Presta atenció al contingut del missatge i segueix les instruccions indicades. Si reps l'alerta mentre conduïxes, evita maniobres brusques i mantingues la seguretat viària.

Privacitat i dades personals

El sistema no registra quins telèfons han rebut l'alerta ni cap dada personal dels usuaris.

Limitacions del sistema

Si et trobes en una zona sense cobertura de telefonia mòbil, és possible que no rebis l'alerta. Això pot variar segons la companyia telefònica.

Simulacres i proves

Es faran proves del sistema, i la població serà informada sobre aquestes.

Fonts d'informació

Consulta fonts oficials: pàgina web de Protecció Civil de la Generalitat o els seus perfils a les xarxes socials (@emergenciescat). Utilitza el telèfon 012 per a consultes; evitar trucar al 112 a menys que sigui una emergència real.

https://interior.gencat.cat/ca/arees_dactuacio/proteccio_civil/

@emergenciescat

@emergenciescat

@emergenciescat

[youtube.com/ProteccioCivilCAT](https://www.youtube.com/ProteccioCivilCAT)

Quan sentis les sirenes de risc químic o rebis l'alerta al mòbil, per tal de protegir-te has de prendre les mesures que es descriuen a continuació.

2. Confinament (efecte bombolla)

Quedar-se dins dels edificis augmenta considerablement el grau de protecció davant de núvols tòxics i explosions. En cas d'un 100% de concentració d'un producte tòxic a l'exterior, a l'interior el grau disminueix fins al 10% amb les finestres tancades i fins a un 30% amb les finestres obertes. Això es coneix com a efecte bombolla.

Refugi immediat: Si es produeix un accident químic, busca immediatament l'edifici més proper. No intentis desplaçar-te a casa si estàs lluny, ja que el risc a l'exterior és més gran. Refugiar-se en un edifici redueix l'exposició a substàncies tòxiques.

Tancament de l'espai: Un cop dins, tanca totes les portes i finestres. Això ajudarà a evitar que l'aire tòxic entri a l'espai. Assegura't que les finestres estiguin ben tancades i que no hi hagi esquerdes per on pugui entrar aire.

Habitacions interiors: Si és possible, dirigeix-te a les habitacions o espais més interiors de l'edifici, preferiblement sense finestres. Això redueix l'exposició a substàncies tòxiques que podrien entrar per les obertures.

Sistemes de climatització: Atura els sistemes d'aire condicionat i ventilació per evitar que l'aire exterior entri a l'edifici. Això és crucial per mantenir l'aire interior net i segur.

Interior.gencat.cat/riscquimic

3. Preparació de l'espai

Segellat d'obertures: Si les finestres o portes no tanquen bé, utilitza cinta adhesiva o draps humits per sellar les obertures. Això ajudarà a prevenir l'entrada d'aire tòxic.

Col·loca cinta adhesiva al voltant de les finestres i portes per assegurar-te que no hi hagi filtracions.

Tancament de portes interiors: Tanca totes les portes interiors que puguis per limitar la circulació d'aire. Això ajuda a contenir qualsevol contaminació que pugui entrar.

4. Si estàs al carrer

Refugi ràpid: Si et trobes a l'exterior, busca refugi en el primer edifici que trobis. No vagis a casa si estàs lluny, ja que el perill és més gran a l'exterior. La teva seguretat és prioritària, així que no dubtis a entrar en qualsevol edifici que pugui oferir protecció.

Botigues i locals: Botigues, restaurants i altres locals poden servir com a refugis segurs. Si ets a l'exterior, demana permís per entrar. Els responsables dels locals han de facilitar l'accés a les persones que busquen refugi.

5. En locals comercials

Facilitar l'accés: Els botiguers i responsables de locals han de facilitar l'accés a les persones que busquen refugi. És important que els locals estiguin preparats per acollir a persones en situacions d'emergència.

Accions a seguir: Un cop dins, tanca portes i finestres, atura els sistemes de climatització i abaixa les persianes si n'hi ha. Això ajudarà a mantenir l'aire interior net i aïllat de l'exterior.

6. Esperar instruccions

No sortir a l'exterior: No surtis fins que les autoritats indiquin que és segur. Mantingues la calma i espera instruccions oficials. La informació oficial és fonamental per saber quan és segur sortir.

Informació oficial: Consulta fonts d'informació oficial per obtenir actualitzacions sobre la situació. Les xarxes socials de Protecció Civil i altres canals oficials són recursos útils. També pots rebre els missatges a través de l'aplicació per a mòbils de la Generalitat, que es pot descarregar gratuïtament a <https://web.gencat.cat/ca/directoris/directori-daplicacions-mobils/aplicacio-gencat/>

7. Ús de mascaretes

Protecció parcial: Les mascaretes convencionals, incloent-hi les quirúrgiques i FFP2/FFP3, no ofereixen una protecció completa en cas d'accident químic, però poden ajudar a reduir danys i molèsties inicials mentre busques un lloc segur. Si has de sortir breument, utilitza una mascareta per protegir-te.

8. Animals de companyia

Confinament dels animals: No deixis animals de companyia a l'exterior, ja que també poden patir els efectes d'un accident químic. Si et confines, fes-ho també amb ells. Assegura't que els animals estiguin en un espai segur i tancat.

9. Precaucions addicionals

Evitar soterranis: En general, evita confinar-te en soterranis, ja que els gasos tòxics poden entrar si són més densos que l'aire. Si el confinament és per un incendi greu, pot ser acceptable, però sempre amb precaució.

Aigua de l'aixeta: Assegura't que no hi ha restriccions abans de beure aigua de l'aixeta, especialment en cas de núvol tòxic. Si hi ha dubtes, és millor esperar a rebre informació oficial.

10. Contacte i informació addicional

Trucades: Redueix al mínim les trucades per no col·lapsar les línies. Mantingues la comunicació al mínim per permetre que els serveis d'emergència facin la seva feina.

Fonts d'informació: Mantén-te informat a través de les xarxes socials d'emergències i consulta el web oficial per a actualitzacions. Segueix els comptes oficials de Protecció Civil per rebre notícies i instruccions.

Seguir aquestes bones pràctiques pot ajudar a minimitzar els riscos durant un accident químic. Mantingues la teva seguretat com a prioritat i actua amb prudència. En cas de dubte, confina't i espera instruccions oficials. La teva seguretat i la dels altres és el més important! Recorda que la preparació i la informació són claus per afrontar situacions d'emergència amb eficàcia.

Per a més informació:

Departament d'Interior i Seguretat Pública

Interior.gencat.cat/riscquimic

https://interior.gencat.cat/ca/arees_dactuacio/proteccio_civil/consells_autoproteccio_emergencia/riscos_tecnologics/risc_quimic/faqs-risc-quimic/

Institut Català de Seguretat i Salut Laboral

https://treball.gencat.cat/ca/ambits/seguretat_i_salut_laboral/

a la feina **cap risc**

